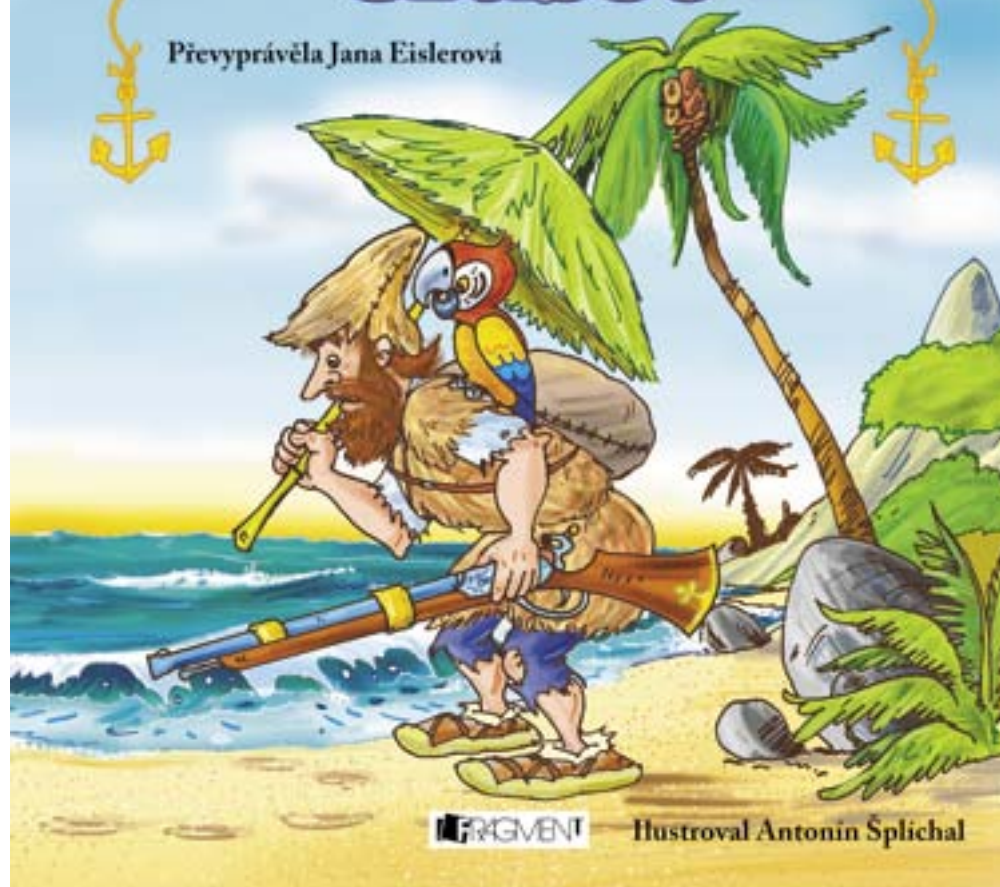

Robinson Crusoe

Převyprávěla Jana Eislerová

FRAGMENT

Hustroval Antonín Šplichal

Robinson Crusoe

také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz

Doporučujeme další e-knihy:

Martina Drijverová – Ježíš a jeho příběh

Staré pověsti české – *převyprávěla* Jana Eislerová

Staré řecké báje a pověsti – *převyprávěla* Jana Eislerová

Gulliverovy cesty – *převyprávěla* Jana Eislerová

Robinson Crusoe – e-kniha

Převyprávěla Jana Eislerová

Ilustrace Antonín Šplíchal

Copyright © Fragment, 2011

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Obsah

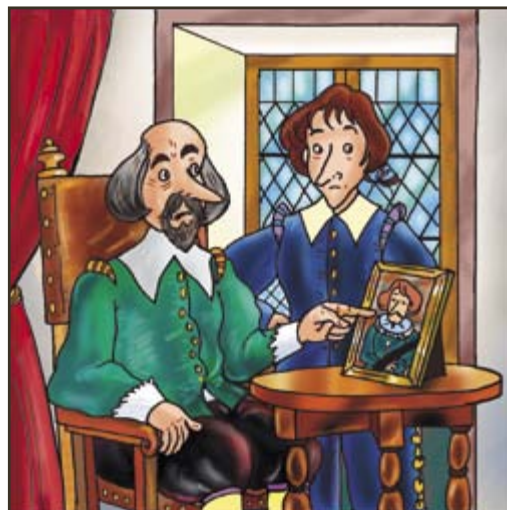
Poprvé na moři	4
Cesta do Afriky	6
V otroctví	8
Trosečník	10
První zkušenosti	12
Robinson začíná hospodařit	14
Práce pomáhá přežít samotu	16
Robinson má chuť na polévku	18
Rajské údolí	20
Zemětřesení a nemoc	22
Stavba krbu a práce na poli	24
Požár pralesa	26
Nebezpečné příhody	28
Ztroskotání lodi a návštěva lidojedů	30
Samota končí v pátek	32
Divoch je také člověk	34
Proč Robinsonův člun nevyplul	36
Robinson a Pátek zachraňují zajatce	38
Příběh španělské lodi	40
Další nečekaná návštěva	42
Piráti a jejich zajatci	44
Guvernérem ostrova	46
Boj pokračuje	48
Záchrana lodi	50
Potrestání pirátů	52
Cesta domů	54

Poprvé na moři

Děláš mi velké starosti, Robinsone, zanedbáváš školu,“ domlouval svému synovi zámožný obchodník pan Crusoe. „Chci, abys řádně dokončil studia a převzal po mně zde v Yorku náš obchod.“ „Otče, učení mě nebaví, rád bych se stal námořníkem,“ namítal Robinson. „To nedovolím,“ rozhněval se otec. „Na moře zapomeň, víš přece, jaký zármutek mně, a hlavně matce způsobil tvůj starší bratr. Utekl proti mé vůli na loď a už se nikdy nevrátil. Dávno jsme přestali doufat, že je ještě naživu. Chceš, aby tvá nešťastná matka oplakávala i tebe?“

Robinson svou maminku miloval a v duchu musel dát otci za pravdu. Slíbil, že kvůli mamince poslechne a bude se věnovat obchodu. Nějaký čas pilně studoval, pracoval v obchodě a otec se na něj mohl ve všem spolehnout. Často posílal Robinsona kvůli obchodům i na cesty. Jedna obchodní cesta zavedla Robinsona do přístavního města Hullu. Když se procházel po přístavu, opět se v něm probudila touha po plavbě do dalekých neznámých krajín. Náhle za sebou uslyšel hlas: „Jsi to opravdu ty, Robinsone? Jak dlouho jsme se neviděli!“

Robinson se otočil a spatřil Teda, syna lodního kapitána Hopkinse.

Kapitán byl kdysi hostem pana Crusoa při jakémsi obchodním jednání.

„Tede, rád tě vidím, co kdybychom zašli spolu někam na dobré jídlo a popovídali si,“ navrhl Robinson. „Naše loď Racek vyplouvá zítra do Londýna, tam naložíme

zboží a budeme pokračovat na jih, do Afriky," vyprávěl Ted. „Co kdybys plul s námi do Londýna a poznal, jaké je to na moři," lákal Robinsona. „Z Londýna můžeš jet domů dostavníkem.“

Robinson věděl, že by otec nikdy nesouhlasil, ale pokušení bylo silné. Neodolal a spolu s Tedem a jeho otcem nastoupil na Racka. Plavba se mu líbila, byl nádherný den a loď plula ke svému cíli s napjatými plachtami. K večeru se však zdvihl silný vítr, počasí se pokazilo, loď se zmítala ve velkých vlnách. Robinson dostal mořskou nemoc a bylo mu velmi zle. „Tohle je náš mořský vlk?“ smál se Ted, když viděl, jak Robinson bezmocně leží ve své kajutě. Ale ani jemu dlouho do smíchu nebylo. Vítr se změnil ve vichřici a zkušený námořníci poznali, že lodi i posádce hrozí záhuba. Kapitán vydal rozkaz svinout plachty, ale loď se i tak zmítala v obrovských vlnách. Vítr se opíral do stěžňů a loď se nebezpečně nakláněla. Bylo nutno podříznout jeden po druhém všechny tři stěžně. „Loď nabírá vodu!“ volali námořníci a spěchali do podpalubí k čerpadlům. Robinson se vzchopil a také pomáhal při odčerpávání vody. Racek však pomalu klesal ke dnu. „Potápíme se!“ ozývalo se ze všech stran. Kapitán rozkázal vystřelit z děl, aby přivolal pomoc. V poslední chvíli se objevila rybářská loď a vyslala k Rackovi záchranný člun. Posádka Racka se zoufalstvím hleděla, jak se opuštěná loď rozlomila na dva kusy a moře ji pohltilo.

Cesta do Afriky

Když Robinson vystoupil v londýnském přístavu z rybářské lodi, rozloučil se s Tedem a jeho nešťastným otcem a sliboval si, že již nikdy neopustí pevnou zem. Procházel se Londýnem, obdivoval krásné

domy a široké ulice. Večery trávil v přístavních hospodách. Scházeli se tam námořníci, vyprávěli příběhy o plavbách do dalekých zemí, a když v Robinsonovi našli vděčného posluchače, ještě svá dobrodružství vylepšili všelijakými výmysly. Jednoho večera si dobře oblečeného mladíka všiml kapitán Hill, jehož obchodní loď měla brzy vyplout do Guineje na pobřeží Afriky. Za laciné korálky, zrcátka, sekerky a jiné drobné nástroje tam získávali obchodníci slonovinu, vzácná dřeva, koření, ale i zlato. Robinson se kapitánovi svěřil, že neposlechl otce a vstoupil na nešťastnou loď;

ale kdyby vydělal nějaké peníze obchodováním, jistě by si otce usmířil. „Potřebuji pomocníka,“ řekl kapitán. „Mladý muži, pojedte se mnou do Guineje. Ručím vám za to, že se vrátíte se slušným ziskem.“

Robinson zapomněl na svá předsevzetí, za poslední peníze nakoupil tretky na výměnný obchod a vydal se s kapitánem do Guineje. Cesta byla úspěšná, obchody se vydařily a Robinsonovi se ještě nechtělo domů. S kapitánem Hillem se spřátelili a hodlali cestu do Guineje zopakovat. Před odplutím napsal Robinson otci dopis, v němž ho prosil, aby se na něj nehněval, že se brzy vrátí a že mu obchod vynese slušný zisk.

Kapitán Hill cestou poučoval Robinsona o řízení lodi, o zacházení s kompasem a s dalšími přístroji. Právě pluli úžinou mezi Kanárskými ostrovy a pobřežím Afriky, když jeden z námořníků zvolal: „Na obzoru za zádí loď!“ Kapitán zneklidněl: „Možná je to obchodní loď, ale v těchto vodách se často plaví piráti.“ Neznámá loď se rychle přibližovala.

„Musíme se připravit k boji,“ rozhodl kapitán. „Loď má vlajku maurských pirátů z Maroka.“ Když se piráti přiblížili na dostřel, svinuli plachty a namířili děla na loď kapitána Hilla. Kapitánovi se podařilo loď otočit, takže ji piráti nezasáhli, a zavelel ke střelbě ze všech děl. Výstřely hrozivě zahřměly, ale dělové koule žbluňkly bez účinku do moře. Piráti se bleskurychle přiblížili k lodi a začali na palubu vrhat lana s háky. Vzápětí šplhaly na palubu desítky Maurů v turbanech, všichni ozbrojení zahnutými šavlemi a mušketami. Nastal lýtý boj. Ranění a mrtví byli na obou stranách. Robinson zastřelil jednoho Maura z muškety a pak se statečně bil s šavlí v ruce. Náhle se před ním objevil Maur s bambitkou a Robinson ucítil, jak ho střela zasáhla do ramene. Skácel se k zemi a omdlel. Když se probрал, viděl, že kapitán a většina námořníků jsou mrtví. Ostatní muže piráti spoutali a loď vyplula do Maroka, kde měli být všichni zajatci, i Robinson, prodáni do otroctví.

V otroctví

Zranění Robinsona zachránilo před trhem s otroky. Pirátský kapitán Abdul byl nesmírně bohatý. V marockém městě Agadiru měl na skále nad mořem honosné sídlo ze vzácného mramoru, s nádhernými zahradami a množstvím sloužících.

„Býval jsi kapitánovým pobočníkem a vyznáš se v řízení lodi,“ řekl Abdul, když se Robinson uzdravil, „budeš řídit mou rybářskou jachtu.“ Rád se věnoval rybolovu a Robinsona a černošského chlapce Xuryho brával s sebou jako pomocníky. Robinson brzy řídil plachetnici velmi obratně. „Jednou se mi musí podařit s tou lodí uprchnout,“ uvažoval a tato myšlenka ho ani na chvíli neopouštěla.

Jednou Abdul nechal na loď nanosit zásoby jídla a pití, neboť pozval na lov několik svých přátel. Ti se však na poslední chvíli omluvili a výprava se neuskutečnila. Robinsonovi bleskl hlavou nápad, že to je pro něho a Xuryho příležitost k útěku. „Ctěný Muleji,“ oslovil Robinson dozorce otroků, „byla

by škoda nevyužít toho, že člun je připraven k lovu, pojed' s námi ty, vážený, nalovíme pro pána čerstvé ryby.“ Mulej byl pánův příbuzný a Abdul mu občas plachetnici půjčoval. Netušil, co Robinson a Xury chystají, a souhlasil. Když byli již dost daleko od břehu, shodil Robinson Muleje přes palubu a loď hnaná příznivým větrem rychle ujížděla na otevřené moře. Robinson věděl, že Mulej je dobrý plavec a jistě se mu podaří dostat ke břehu.

Po týdnu zakotvili u neznámého pobřeží, protože jim došlo jídlo a voda. Podařilo se jim ulovit malou gazelu, doplnili vodu a pluli dál podél břehů Afriky. Robinson chtěl doplout do Guineje, kde kdysi byl s kapitánem Hillem. Náhle spatřili na moři velký obchodní koráb. Byla to portugalská obchodní loď *María Cristina*, plující do Brazílie. Trvalo dlouho, než námořníci malou jachtu zpozorovali. „Nevidí nás, ujedou nám,“ naříkal Xury. I Robinson se bál, že koráb brzy zmizí z dohledu. Když už ztráceli naději, loď svinula plachty a vzala uprchlíky i s jejich loďkou na palubu. Kapitán Alvaréz se zajímal o jejich osud. Robinsonovo vyprávění mu překládal do portugalského jeden z námořníků, původem Skot. Kapitán chtěl koupit od Robinsona jachtu a také černocho Xuryho jako otroka, ale to Robinson nedovolil, neboť měl Xuryho rád jako přítele.

Zkušený námořník vědí, co znamená bezvětrí, vedro a dusno. Říkají tomu ticho před bouří. K večeru nebe ztemnělo, zahřměl hrom, blesk střídal blesk. Zvedl se vichr o síle orkánu a hnál bezbrannou loď k neznámým skaliskům. „Rychle do člunů,“ velel kapitán Alvaréz, když viděl, že se loď roztrhne o skály. Námořníci ve dvou člunech však marně vzdorovali obrovským vlnám. Jeden i druhý člun se postupně převrhly. Robinson se z posledních sil snažil plavat, ale brzy ztratil vědomí.

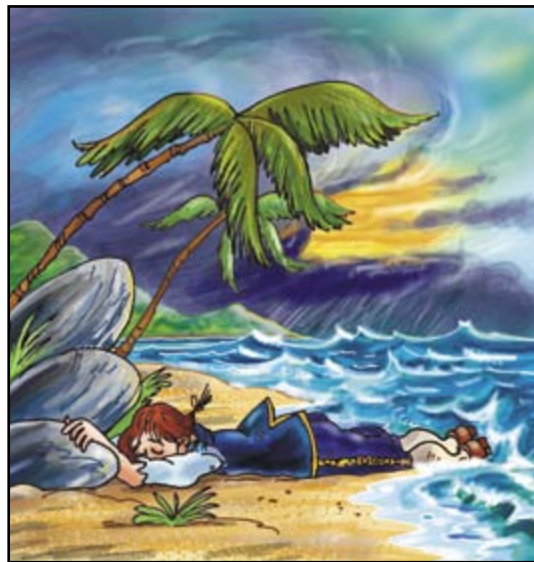

Trosečník

Když Robinson otevřel oči, viděl, že leží na bílém písku. Měl ukrutnou žízeň a pálilo ho slunce. Vstal a rozhlédl se kolem sebe. Pobřeží bylo pusté, za písčitou pláží si vítr pohrával s větvemi palm. Robinson pocítil velkou úlevu, že žije. Ale hlavou mu táhly otázky: „Co se stalo s lodí? Zachránil se ještě někdo? Kde to jsem?“

Za palmovým hájem se tyčil vysoký kopec. Robinson se rozhodl na něj vystoupit a zjistit, zda se nachází na pevnině, nebo na ostrově, jsou-li někde lidská obydlí a kde je ztroskotaná loď. Cestou na vrchol uhasil žízeň vodou z potoka a hlad utiřil ovocem žluté barvy, o němž slyšel vyprávět, ale dosud je nikdy neokusil. Rostlo na nevysokém keři a tvořilo velký hrozen. Byly to banány.

Na vrcholu hory se rozhlížel do všech stran, ale kolem se vlnila jen azurová mořská hladina. „Jsem opuštěný trosečník,“ smutně uvažoval

Robinson a horu, na níž právě stál, nazval horou Zklamání. Ztroskotaná María Cristina byla zaklíněná mezi dvěma skalisky nedaleko skalnatého mysu, vybíhajícího daleko do moře. Robinson mu dal jméno mys Ztroskotání. „Až nastane odliv, mohl bych k vraku doplatvat,“ pomyslel si.

Sestupoval z hory zpět na pobřeží. Náhle se vylekal; skoro pod nohama mu proběhlo nějaké zvíře. Oddychl si, když zjistil, že je to malý chlupatý živočich podobný králíku. „Co když tady žijí nebezpečná dravá zvířata?“ uvažoval. „Jak přežiji noc, abych se nestal jejich kořistí? Zkusím přenocovat na stromě.“ Když ale zatřásl větvemi rozložitého stromu, vyděsil ho velký šum a křik – to se z koruny vzneslo hejno pestrobarevných papoušků.

Jak sestupoval z hory, prodíral se hustým palmovým porostem a překonával skalnaté pahorky. V hustém křoví objevil otvor do nízké jeskyně, plné navátého písku. „To bude dobrý úkryt, na noc zatarasím vchod několika kameny,“ řekl si. Když svůj úmysl provedl, okamžitě tvrdě usnul.

Ráno ho trápil hlad. Rozbil kamenem skořápky několika škeblí, ale nechutnaly mu. Právě začínal odliv, Robinson svlékl kabát a košili a plaval k vraku lodi. Těšil se, že najde něco k snědku, ale objevil jen krabici sucharů, ostatní potraviny zničila voda. Přesto našel na lodi mnoho věcí, které mu mohly být užitečné. Z polámaných lodních ráhen a dřevěných trámů svázal lodními lany jednoduchý vor. Mnohokrát pak každý den s odlivem odjížděl k vraku a s přílivem přivázel na voru provazy, lana, kusy plachet, pušky, náboje, bečky se střelným prachem, sekerku a kladivo, hřebíky, ale i soudek rumu, dalekohled, prázdný lodní deník, psací potřeby a bibli. Poblíž jeskyně zaražil do země několik kůlů a na ně uvázal kus lodní plachty. Tak vytvořil přístřešek, pod nějž uložil všechny drahocenné věci z loď.

První zkušenosti

Robinson byl spokojený s jeskyní jako útočištěm na noc, ale přemýšlel, jak by ji zvětšil. Kdyby se mu podařilo vyhrabat navátý písek, jeskyně by se prohloubila a on by se v ní mohl i postavit. Na lodi však nenašel ani lopatu, ani krumpáč.

Poblíž jeskyně tekla malý potůček s čistou chladnou vodou, která byla lepší než ve větším potoce, z něhož pil předtím. Robinson byl rád, že má pitnou vodu nablízku. Oba potoky pojmenoval –

Velký a Malý. Vypravil se prozkoumat nejbližší okolí. Došel k místu, kde se probral po ztroskotání lodi. Viděl, že moře vyplavilo ještě další prkna a trámy. Rozhodl se vztyčit zde dřevěný kříž, na němž bude denně dělat zářezy a zaznamenávat dny, týdny a měsíce, aby neztratil pojem o čase. Oba potoky ústily do moře v dlouhých zátokách – podle potoků je Robinson pojmenoval Velká a Malá.

Nad Malou zátokou se tyčila vysoká hora, z jejíhož vrcholu stoupal obláček šedavého dýmu, jako kdyby uvnitř někdo rozdělával oheň. „Bude to Ohnivá hora,“ řekl si Robinson a poprvé ho potěšil krásný den, pohled na nádhernou krajinu, bujné rostlinstvo a modré moře. „Mám vlastně štěstí,“ řekl si. „Jsem naživu, hladem nezemřu, ovoce je zde dostatek a mohu ulovit i nějaké zvíře.“ Jak tak uvažoval, obešel Robinson úpatí Ohnivé hory a otevřel se mu pohled na další zátoku. Na písčitém břehu spatřil dvě velké želvy. Než k nim došel, zmizely do moře. Zbyly po nich jakési jamky, a když Robinson odhrnul písek, našel mnoho kulatých želvích vajec. Věděl od

námořníků, že se dají jíst, a ochutnal jedno syrové. Mělo kožovitou skořápku, bylo menší než slepičí, ale chutnalo podobně. Kolem rostlo mnoho banánovníků a Robinson nazval toto místo Banánová zátoka. Byly zde i vysoké kokosové palmy

se zrajícími ořechy. Robinson chtěl palmou zatřást, ale měl strach, že ho padající ořechy udeří do hlavy. „Až dozrají, spadnou samy, pak je snadno posbírám,“ těšil se. Za Ohnivou horou bylo vidět řadu nižších kopců porostlých zelení. Podle tvaru jim Robinson začal říkat Kuželovité hory.

Bylo načase, aby se vrátil ke svému příbytku. K večeru usedl před jeskyní a pozoroval moře. Byl rád, že má výhled na sever. „Jestli se u ostrova objeví nějaká loď, připluje z této strany,“ řekl si Robinson. „Musím doufat, že se jednou vrátím domů.“

Příští dny uběhly v pilné práci. Robinson přinášel další prkna a trámy z vraku lodi. Postupně hloubil dno jeskyně a písek vyhazoval na kus

plachtoviny, kterou pak svázal do uzlu a odnášel na pobřeží. Z prken si vyrobil stůl a lavici, v jeskyni podepřel strop trámy, mezi ně umístil prkna, aby měl poličky na ukládání zásob a nářadí. Cestou pro naplavené trámy viděl stádečko koz s několika kůzlaty. „Takové jsou i u nás v Anglii,“ zaradoval se, když spatřil známá zvířata, která mu připomněla domov.

Robinson začíná hospodařit

Když Robinson spatřil stádečko koz, hned ho napadlo, že by bylo pěkné kozu ulovit, ale ještě lepší ji chytit, aby mu dávala mléko. Občas zastřelil z pušky ptáka nebo zvířátko, které louskalo různé

bobule jako veverka. Robinson nevěděl, že se jmenuje aguti, ale když si pekl jeho maso, nijak se tím netrápil. Sestrojil jednoduchý rožeň, na kterém maso pomalu otáčel, aby bylo dobře propečené. Osolené maso bylo velmi chutné. Sůl odpařil z mořské vody tak, že prohlubně v kamenech na skalnatém břehu naplnil vodou, a když ji slunce vysušilo, zbyla na dně vrstvička soli. Shromažďoval ji ve vydlabané kokosové skořápce.

Jednou se mu podařilo zastřelit kozla. Bylo z něj hodně masa, ale Robinson ho nestačil spotřebovat a v teplém počasí se rychle zkazilo. Věděl, že si námořníci na dlouhé cesty vozili nasolené maso, které se nekazilo, a vzpomínal, že doma v Anglii si občas pochutnávali na mase

uzeném. „Kdybych tak uměl maso vyudit, mohl bych si udělat větší zásoby a přečkat snadno období dešťů,“ napadlo ho.

Zároveň si uvědomil, že by měl šetřit střelivem pro případ, že by mu hrozilo nějaké nebezpečí. Z pružného prutu a provázku si proto vyrobil luk. Na jednom konci trochu rozštípl nožem hůlku, do rozštěpu zasadil bodlinu mořského ježka, pevně převázal provázkem, a získal tak ostré šípy. Pak

denně cvičil střelbu na cíl. Zaradoval se, když se mu podařilo zastřelit z luku ptáka podobného koroptvi.

Robinson již delší dobu uvažoval, že se vydá na celodenní výlet za Banánovou zátoku kolem pobřeží. Na cestu bylo třeba se dobře připravit. Z pevných vláken listů banánovníku upletl jednoduchou brašnu, na niž uvázal provázek, aby ji mohl nosit přes rameno. Aby si chránil hlavu před slunečním úpalem, svázal široké banánové listy do kruhu a upevnil je na tyčku – tak vznikl lehký slunečník, který mohl snadno obnovovat, když banánové listy uschly.

Na nohy si zhotovil opánky, jejichž podrážky byly z pružné stromové kůry. Dírkami protáhl provázky a přivázal je k nohám. Vzal s sebou pušku, nějaké náboje, nůž a sekerku. Do brašny dal i kus pečeného masa a pár želvích vajec; ovoce si opatří cestou.

Putoval kolem Kuželovitých hor, porostlých neproniknutelným pralesem. Zastavil se až na západním výběžku ostrova, který pojmenoval Západní mys. Odvážil se i do pralesa, musel si prosekávat cestu houštinami.

Při návratu měl Robinson štěstí – ulovil velkou želvu. „Dnes jsem měl úspěšný den,“ pochvaloval si Robinson po návratu.

